

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegrafina este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Săbii la expediția poștii, preț afara la c. r. poște cu bani găta prin scrisori francate, adresate către expediția. Prețului prenumeratiunii pentru Săbii este pe an 7 fl. v. a. iar pe o jumătate de an 3 fl. 50. Pen-

Nr. 67.

ANULU XXIII.

Săbii 24 Augustu (5 Sept.) 1875.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe un an 8 fl. iera pe o jumătate de an 4 fl. v. a. Pentru prime, și țări străine pe an 12 1/2, anu 6 fl. Inseratele se plătesc pentru întâia dată în 7 cr. sîrulu, pentru a doua dată cu 5 1/2, cr. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2, cr. v. a.

ad Nr. 2226/B.

Incunoscintiar.

Cu provocare la ordinațiunea consistorială din 10 Ianuarie 1872 Nr. cons. 37 publicată în „Teleg. Rom.” din 3/15 Februarie 1872 Nr. 10 se aduce prin această la cunoscintia publică: cumca supunându-se candidații de preotia dd. Moise Tom'a archivarului la consistoriul archidieceșan, și Simeonu Moldovanu din Mociu, censurei prescrise în susu amintit'a ordinațiune consist. s'au aflatu apti pentru de a fungă că aperiatori în cauze bisericesci, matrimoniali și disciplinari, înaintea forurilor noastre bisericesci, spre care sfersitu s'au provediutu cu decretu în întielesulu §-lui 442, din Dreptulu canonic.

Săbii, 8 Augustu 1875.

Dela secretariatulu Consistoriului archidieceșanu greco-oriental.

Deschiderea solemnă a dietei unguresci.

Diet'a țierei s'a deschisu la 31 Augustu n. cu ceremonialulu îndatinatu. Cuventulu de tron, ce l'a pronunțiatu Majestatea Sea Regele nostru, suna:

*Stimati Domni! Magnati și Deputati!
Iubiti Fideli!*

Cu speranția și încredere Ve salutăm pre d-văstre la începerea acestei diete, care e chiamată a resolve cestiuni foarte însemnate.

Mai pre toate terenurile vieții publice sunt de lipsa dispozițiunii legislative adencu taiatorie, pentru că iubit'a noastră Ungaria sa se pōta radică la acelu nivelu de bunăstare spirituale și materiale, ale cărei elemente le posede ea în isvōrele sele abundante și firesci de ajutoriu, și la care ni este dorint'a terbinte a animei Nōstre parintiesci a aduce țier'a Prim'a și indispensabil'a condițiune pentru această este regularea financiarilor țierei.

Intre agendele, cari nu suferu amanare, judecat'a matura și atențiunea continuă a d-vōstra ve voru întâmpinată în prim'a linie regularea bugetului și rezolvarea cestiunilor ce stau în legatură cu acest'a.

Autoritatea, creditulu și asigurarea existenței statului ungurescu de asemenea demānda, că sa se restabilēasca câtu mai curendu ecuilibrulu între recerintie și acoperirea lor. Greutățile multifarie ale acestei probleme ni sunt Nōue cunoscute.

Deobligaminte luate asupr'a-ne, pretensiuni indispensabile pentru siguranțea monarchiei Nōstre, recerintie stau în fatia cu nesunțit'a justificată spre cea mai mare parsimonia.

Noi inse tare credem, că deca întru interesulu bunei economii se va face în fia care ramu alu administrațiunii aceea, ce trebuie sa se faca, — și aceea ce se pōte face, fără de a periclită condițiunile de v'etia, siguranțea și dezvoltare a statului;

deca pre terenulu administrațiunii și alu justitiei se voru execută reforme radicale și corespundietorie;

deca natiunea, fidelă trecutului ei întregu, va fi gat'a a aduce cu sentiu nobilu de datorintia acele jertfe, pre cari le reclama scopulu salutaru ce si l'a propusu dela patriotismulu ei; deca prin îmbunătățirea și regu-

larea relațiunilor de creditu, prin alte mesuri ce sunt de lipsa la radicareă productiunii, a comerțului și a industriei ne vomu preingrigi de consolidarea capabilității de contribuțiune și de devingerea mai usioru a sarcinelor luande:

atunci, dară numai atunci, ne va succede a devinge greutățile situațiunii su succesu.

În proiectele guvernului Nostru îndreptate asupr'a regulării bugetului și a promovării intereselor spirituale și materiale ale țierei, vi se va dă d-vōstre materia abundanta pentru activitatea legislativă.

Starea financiară a țierei sta în strensa legatură cu relațiunile de creditu ale statului, precum și cu ale sengeratecilor și amendōue sunt legate deopotrivă și nemedilocitu cu administrațiunea bună și cu justiti'a, cu radicareă culturii poporului, mai de parte cu a îmbunătățirii relațiunilor de producțiune, comerțu și industrie, precum și cu radicareă sistemului de comunicațiune.

Tōte aceste la olalta au inse o influența decisivă asupr'a contribuabilității, care inca e o condițiune principală de desvoltare mai favorabilă a tuturor afacerilor de stat.

Atențiunea legislaturei va trebui deci sa se estinda asupr'a tuturor acestor cestiuni, deca salutea țierei și a locuitorilor sei singurateci e de a se promovă cu succesu.

Guvernulu Nostru cū proiectele sele nu va pierde nici unulu dintre aceste puncte de vedere, acele voru cuprinde cele mai urgente agende în fia-care ramu alu vieții publice.

Nu voim sa amintim proiectele cari sunt gat'a dejă s'au pus în lucrare, dară afara de cele ce se referescu la purtarea corectă a bugetului, la regularea financiarilor și la cestiunile ce stau în nemedilocita legatură cu aceste, Noi dorim a strage atențiunea d-vōstra cu deosebire asupr'a acelor proiecte, alu căroru scopu este îndreptatu într'acolo:

a aduce activitatea diverselor ramuri de administrațiune în armonia; a îndreptă radicalu administrațiunea și justiti'a, și a delatură defectele observate;

a regulă în ori-ce direcțiune comunicațiunea și deobligamintulu de munca publică și a suplini rociulu drumurilor ferate între marginele celei mai urgente trebuințe; și în fine

a obținē regularea conforma tempului a casei magnatilor, desvoltarea spirituale a natiunii și rezolvarea cestiunilor de religiune și casatoria în mesur'a reclamată de trebuințele vieții.

A rezolve tōte aceste și alte cestiuni e problem'a d-vōstre și Noi nu ne indoim, că d-vōstra veți consideră cu tactu corect, în ordinea corespundietoria și cu o impartire de tempu potrivită proiectele de legi respective și le veți satorî astfel, cum cere interesulu țierei.

Aici punem încrederea Nōstră în priceperea sobria a natiunii, care nu va uită, că cele mai salutare instituțiuni, cea mai bună administrațiune pōte numai sa promoveze fericirea popōrelor, și sa asigureze fructele muncii, dară numai patriotismulu celu adeveratu, serguint'a individuale și munc'a tenace potu sa aduca aceste (fructe) la maturitate, numai prin spriginirea natiunii sa întemeze buna-

starea materiale, sa o radice la culmea corespundietoria și sa o consolideze pre tempu durabilu.

Afara de cele premerse guvernulu Nostru se va nesu cu zel, a rezolve într'unu modu justu și corespundietoriu cestiunea banței. Dealtmintea elu a inițiatu cu guvernulu celei-lalte jumetăți a monarchiei Nōstre negociați în modulu indigitatu în art. de lege XVI din 1867, pentru a modifică unele dispozițiuni din legea citată.

În fine va avē sa vina la discussiune înainte de a espiră durat'a legale a dietei prezente complanarea încheiată în anulu 1867 și 1868 pre 10 ani.

În privinț'a acest'a sperăm, că aceste discussiuni voru fi petrunse de spiritulu ecuității reciproce,

Domnilor Magnati și Deputati!

Tempulu, situațiunea țierei și numerulu celu mare alu proiectelor pregatite ne admonēza la o activitate energică și zelōsa și d-vōstra veti urmă acestei admonițiuni, fiindu că ori ce momentu pierdutu aru fi o pierdere pentru patria.

Relațiunile nōstre cordiale către puterile externe ne îndreptatescu pre noi a speră, că pacea se va sustienē cu tōte evenimentele ivite în tempulu mai nou, și că d-vōstra veti potē implinī chiamarea legislativă fără de a fi turburati.

Implorāndu binecuvēntarea celui Atotputernicu și dorindu nesunțitiloru patriotice ale d-vōstre succesu, Noi dechirām prin această diet'a de deschisa.

De pre câmpulu insurecțiunii însemnām, că la 1 Septembrie n. nōptea au navalitu turcii pre lānga muntele Stolaz în sudvestulu Serbiei pre teritoriulu serbesc, au ucisu mai multi locuitori din satulu Iavora și le-au luat vitele. Serbi'a ia mesuri mai aspre, pentru a-si asigură grānit'as ea.

În Banialue'a și în giuru s'au arestatu mai multi comercianti avuti cari sunt suspiciunati că participa la insurecțiune. Catolicii din Bosni'a se alipescu de buna voia și în numeru considerabilu la armat'a turcēscă spre a devinge insurecțiunea.

„Coresp. polit.” spune, că Server pasi'a au sositu Vineri, iera ceilalti membri ai comisiunii consulare voru sosi astadi în Mostar. Server pasi'a va emană o proclamațiune, prin care apromite, că voru încetă mesurile vexatorice, se voru pedepsi oficialii culpabili și se va pune unu tribunalu specialu pentru a cercetă gravamele persōzelor ce au suferitu daune prin arbitriulu acelor oficiali depravati.

Lupt'a din urmă la Casab'a s'a terminat cu o învingere strălucită asupr'a turcilor, cari au suferitu mari pierderi —

Afacerea din Erzegovin'a și cestiunea orientului.

Insurecțiunea din Erzegovin'a aru fi unu faptu putienu importantu din punctulu de vedere alu politicei generale, deca ea n'aru fi în raportu directu cu cestiunea orientului, care se pōte resumă în cifre precise dupa cum urmēdia:

Suntu în Europ'a două miliōne de turci tabariti în mediloculu unei populațiunii crestine depandandū directamente, s'eu vasale ale Portiei, ur-

cându-se la mai bine de unu-spre-diece miliōne de suflete și care tremura din nerabdare de a scapă de jugu... Prințere statele vasale, Serbi'a cu o populațiune de 1,500,000 de suflete, are sub arme mai bine 120,000 omeni cu 500 tunuri. Romania, care are o populațiune de 4,500,000 de suflete, are o armata ficsă de 62,000 omeni, apoi o armata teritorială cu rezervele sele și o militia, astu feliu ca în casu de reșbelu, ea pōte sa puna pre picioru o fortia armată de mai bine de 300,000 omeni, toti romāni fiindu obligati la servitiulu militarulu dela verst'a de 20 până la 40 de ani; ce-va mai multu, legea autorisă la casu de trebuința și o ridicare în massa.

La aceste două state se adauge Muntenegrulu, care face causa comună cu densele, fără a fi elu insu vasalu alu Portiei, și Muntenegrulu are o populațiune validă de 25,000 omeni, cari sunt toti soldati, se pōte chiaru dice eroi. Într'unu cuventu, Serbi'a, Romania și Muntenegrulu potu împreună sa intrunēscă o fortia cărei'a Turci'a n'aru fi în stare sa resiste, cu atātu mai putienu inca că dupa esemplulu celor trei state tōte populațiunile crestine, de sub dominațiunea musulmană, s'aru resculă fără cea mai mica indoiēla.

Anulu trecut, Serbi'a, Romania și Muntenegrulu încheasera între densele unu tractatu secretu defensivu și ofensivu. Serbi'a eră în fierbere. Aduarea ei natiunale s'eu Scupcin'a votase o adresa foarte belicōsa principelului domnitoriu și acest'a se vediu nevoitu sa tramita sa se plimbe ministeriulu seu moderatu și pacificu spre a chiamă la putere pre capii patitului reșbelului. Lucrurile erau în această stare, și dejă junii serbi care și terminau studiile în strainatate, se întorceau în graba în patri'a lor spre a luă armele, cându se întâmpla sangerosulu incidentu dela Podgorit'a, care aru fi pus de siguru focu erbei de pusica, deca Prusi'a, Austri'a și Russi'a nu s'aru fi grabitu sa împedecă această esplosiune prin medilōce combinate în comanu.

Prusi'a a fostu acea care a desfasuratu mai multa activitate în această ocaziune, d. de Bismark tienē sa se arete că este arbitru cestiunii orientului. A facutu pre Romania, pre care si-a infeodat'o, sa se retraga din tractatulu care o legă cu serbi și cu muntenegrenii, apoi a inventatu cestiunea de precadere în corpulu consularu dela Belgradu, cu ajutorinlu cărei'a a resturnatu ministeriulu Zumisich și a veritu discordi'a în Scupcin'a.

În tōte acestea cancelariulu de feru lucră în interesulu Austriei de care de odata începuse sa aiba simpatie, și pentru care statulu quo, în orientu, este o condițiune de siguranțea deca nu chiaru de esistențea. Cātu despre Russi'a, vedindu că în această noua țasa a cestiunii orientului avē contr'a sea pre Prusi'a și pre Austri'a, se facu că ride pre cându în sine se strembă, și dede aerulu de o mare neinteresare de o foarte tenere sollicitudinē pentru Austri'a și rivalisă cu Prusi'a în ingrigirile ce puse că să potolēscă fierberea serbilor și a Muntenegrenilor.

De abia trecura câte-va luni dela această afacere, și eata că insurecțiunea din Erzegovin'a vine sa puna în jocu aceleași interese; este însă de observatu că atitudinea puterilor în-

teresate nu mai sunt tocmai aceleași. Prusia nu se mai pune, de asta-data, în evidență spre a face să se simtă în orientu greutatea puterii sale. Lasa pre principele Carolu alu României să tramita la Petersburg pre ministrulu seu de resbelu. Domnulu Florescu cere instructiuni tiarului asupr'a conduitei ce ea trebuie să aiba în impregiurările actuale. Nu se indignă ca principele Milanu s'a dusu elu însuși la Vien'a să ia losinc'a dela Austria, și pare ca lasa pre sém'a celoru două puteri care sunt mai directu interesate în cestiunea orientului sarcin'a de a-i pune capetu între densele. Acestea celu putienu se pot deduce din limbajulu celu mandru alu presei oficiose rusesci. Este în privință acestă în diurnalulu Petersburgskie Wiedomosc (numeralu 193) unu lungu articulu foarte curios care sémene cu unu manifestu alu Rusiei.

Insurectiunea din Erzegovin'a este condamnata în acelu articulu că o miscare neconsiderata facuta fără pregătire, fără înțelegere prealabila cu Rusia, precum nici cu Serbia și Muntenegrulu, și a cărei causa a fostu o iluziune nebuna, adeca o orba încredere ce poporulu acestui tîenutu puse în Austria în urm'a caletoriei imperatului Franciscu Iosefu în Dalmatia, închipuindu-si ca această caletoria eră primulu pasu facutu spre aneșcarea Erzegovinei la statele austriace.

Eata pentru ce insurectiunea a arboratu drapelulu austriacu, și eata pentru ce Rusia o parascesce nenorocitei sale sôrte. Ea va fi inabusita în sânge; acea ce inse nu va reuși în Erzegovin'a va reuși în Albania, Bulgaria și în Bosni'a. Esplosiunea este inevitabile și apropiata, nu mai incapa îndoielă: „singur'a cestiune este de a se ști cum, cându, prin cine și în profitulu cui va izbucni ea.“

Ací autorulu articolului reincepe istoriculu imperiului otomanu, comparandu-lu cu o phitisie ajunsă a fi galopanta, și termina prin urmatorele reflectiuni pre care le traducu cuventu cu cuventu:

„Acum lucrurile au ajunsu la cea din urma estremitate. Turci'a materialmente și moralmente ruinata nu se sustiené decâtu gratia rivalității puteriloru europene, astadi inse, cându în urm'a înțelegerei dintre Rusia și Austria, o isbire între cele două puteri în orientu nici nu mai intra macaru în probabilitățile politice, cându Francia redusa la impotintia (?) nu mai este în stare să continue vechile sale intrigi pre malurile Bosphorului, cându Angli'a s'a retrasu, în parte de buna voi'a sea, în parte prin forti'a lucrurilor ale arenei internatiunale, unde afara de acestea presentia sea n'aru mai avé importantia de alta-data, cestiunea orientului nu mai ofera vechile sale dificultăți, și nu aru mai puté să provóce o conflagratiune generale.

„Remane numai cestiunea de a se ști deca ea pôte fi resolvata într'unu modu pacificu séu deca trebuie să recurga pentru această la mijloce violente. Inse miscarea care se face în peninsul'a Balcaniloru ne spune mai multu că probabilu, ca nu se va puté resolvá fără întrebuintiarea de mijloce violente. Eata pentru ce tóte raialele Turciei se petundu foarte de această convințiune ca nu voru puté scapá de jugulu otomanu decâtu numai printr'o solidaritate complectă în actiune, — ca insurectiunile partiale nu facu decâtu intardia ór'a liberării lor, — și ca în fine trebuie să aștepte momentul propice spre a face o ridicare de arme generale sub directiunea unui capu experimentatu (generalu rusescu ce li se voru dá?) Acestu momentu este multu mai aprópe decâtu cum se crede în generalu, căci banquerut'a financiara a Turciei, care va sosi fără dóra și pôte în foarte

scurtu tempu, va fi semnalulu banquerutei sale politice.“

Se pôte vedé cu inlesnire ca nu este vorb'a în acestu factum despre Germani'a prusiana, și ca slabiciunea Franciei este considerata ca aru fi inlesnindu multu solutiunea cestiunei orientului, ceea ce confirma pre deplinu apreciatunile corespundintiei mele precedente intitulata: Francia și Rusia.

Punctulu de vedere alu Austriei, dupa cum se pôte înțelegé, este cu totul diferitu. Elu este espusu în diurnalulu „Pester Lloyd“, care primescé comunicatiuni dela comitele de Andrassy.

În numeralu seu dela 7 Augustu, acestu diurnal, dupa ce vorbește despre siederea principelui Milan la Vien'a și despre deceptiunea ce va simți la întórcerea sea partitulu resboinicu alu lui Ristich, continua astufeliu articulu seu de fondu:

„Din buna norocire, majoritatea serbilor nu este atât de neinteligenta încatu să se lase să fie târta într'o politica aventurósa, imposibila de sustienutu în fati'a otaririi decisive a celoru trei puteri de a o neutralisá. Majoritatea rezonabile a serbilor se apléca de siguru mai multu spre o pace legala cu Pórt'a, care i-aru permite să desvolte bunulu traiu și civilizatiunea în tîer'a sea, fără a atentá la întregitatea imperiului otomanu. În această politica, ea pôte de siguru să compeze pre spriginulu celoru trei puteri și mai alesu asupr'a Austriei. Principele Milanu, pre tempulu siederei sale la Vien'a, a primitu, în această privinția, consilii demne de a fi meditate cu serioșitate, nu ne mai îndoiu, la întórcerea sea la Belgradu.

„Cátu despre insurectiunea din Erzegovin'a, se pôte afirmá ca cele trei puteri s'au întielesu să se abtiena dela ori-ce întrevinare armata, și chiaru diplomatica, în această afacere, considerandu-o că o afacere înterióra a Turciei. În acestu arangementu este unu avertismentu tacitu, dara foarte claru pentru Pórt'a că să ispravéșca câtu se va putea mai curendu cu insurectiunea, și aru fi mai bine, fia chiaru și numai din punctulu de vedere umanitariu, să ajunga la acestu rezultat prin mijloce pacefice, și în adeveru, dupa cele din urma nuvele, Pórt'a a intratu pre această cale, etc.“

Ca Pórt'a procedéza cu multa moliciune cu insurectiunea, ca dorește să ajunga la unu compromis cu populatiunea din Erzegovin'a, această pare evidentu și atestá influința ce esercita asupr'a ei Austria, singur'a dintre cele trei puteri care desfasiara în impregiurările actuale o mare activitate. Este acum o miscare prodigiósa de diplomati la Vien'a. Dlu de Andrassy, chematu în cea mai mare graba în capital'a austriaca, cându sosise ací principele Milanu, nu se mai gândește să mai plece. Totu astfelu s'a intemplat și cu toti functionarii cei înalti din ministeriulu seu cari si-au intreruptu concediurile spre a se înapoiá la biurourile lor.

Dlu de Beust este la Vien'a. Ambasadorulu Angliei și acelu alu Rusiei s'au întorsu în graba dela băi. Baronulu Rodich, locotenentu generalu alu Dalmatiei a fostu chematu ací, de-si jurnalele oficiose pretindu ca elu numai va trece prin Vien'a, spre a se duce la băile din Boemi'a. Ambasadorulu Germaniei și acelu alu Turciei nu parasiseră Vien'a, astfelu ca, deca și ambasadorulu francesu este asemenea în această capitala, tóte puterile cele mari sunt reprezentate, și conferéza asupr'a destinatelor orientului. „Neue Fr. Presse“ dá în această privinția nise ransenemente luate, dupa cum se pare, dintr'o buna sursa, căci jurnalele oficiose din Vien'a le reproducu.

„Cu tóta presentia la Vien'a, dice ea, a diplomatiloru celoru mai serioși,

pre tempulu sezonulu mortu actualu, esista firm'a convințiune prin sfer'a diplomatica ca situatiunea n'are nici o gravitate. Cátu despre atitudinea Austriei, principele Serbiei a primitu dela cabinetulu din Vien'a asigurarea ca nu-si va modificá nici de cum politic'a sea binevoitórie în privinția tieriloru orientului turcescu, și ca trimiterea unei fortie neînsemnate de câte-va companii de soldati pre fruntari'a dalmatina n'are nici o semnificatiune ofensiva.“

Contrariu acestei din urma asertiuni, jurnalulu „Petersburgskie Wiedomosc“, în articulu citatu mai susu, sustiene ca cordonulu de trupe stabilitu pre fruntari'a Erzegovinei este arcanulu destinat sa inabusiesca revolutiunea în această mica tîeră... Ceea ce este positivu, ca Austria a cređutu ca fortiele ce avea în Dalmatia (doue regimente de infanteria și o bataliune de venatori pedestri) nu erau suficiente spre a supraveghia fruntari'a Erzegovinei, și a tramisu în cea mai mare graba, dela Pressburg prin Triest și pre mare, regimentulu ungurescu Ramming.

Deca compara cine-va atitudinea Austriei cu această a Rusiei, fatia cu insurectiunea din Erzegovin'a, ajunge la aceste conclusiuni: 1, ca nici un'a nici alt'a nu potu să întrevina directamente în turburările din Turci'a, în urm'a arangiamentelor anteriore convenite între cei trei imperatori; alu 2-lea ca în impregiurările actuale, Rusia lasa pre Austria libera să lucreze prin tóte cele-lalte mijloce ce-i sunt în putere, spre a pacificá Turci'a și a mentiené ací statulu quo; alu 3-lea, ca această este cea mai din urma limita a abnegatiunei sale, și ca, deca această esperintia nu reusiesce Austriei, adeca deca insurectiunea din Erzegovin'a se va întinde și în cele-lalte tîeri slave séu albaneze ale Turciei și va aduce o conflagratiune generale în acestu imperiu, séu deca, această insurectiune fiindu inabusita, aru izbucni alt'a putienu dupa această într'unu altu punctu din Turci'a européna, Rusia va procedá la executarea planuriloru sale traditionale, fără vre-o menagiare pentru protectorii puterii otomane.

Dara, evenimentele în Erzegovin'a mergu pána acum mai multu dupa poft'a Rusiei de-si ea insasi nu credea la începutu în succesulu acestei afaceri, contrarie dorintiei Austriei.

Insurgentii, dupa victori'a lor dela Nevesinie, s'au facutu stápanii întregului acelu coltiu de pámentu alu tîerei lor, care se marginesce de o parte cu Dalmatia, de ceea-lalta parte cu Muntenegrulu, și primescu ajútórie și dintr'o parte și din ceea-lalta.

Intr'adeveru, cordonulu trupeloru austriace n'a potutu să impedece nici transportulu de arme, de munitiuni, de provisiuni, nici trecerea a 2 séu 3000 de voluntari din Dalmatia și Erzegovin'a, și Muntenegrulu le-a și procuratu mai bine de 2000 soldati bravi cu pusci cu acu.

Tiena insurectiunea inca numai o luna, ceea ce nu este anevoia într'o tîeră acoperita de munti neumblati, și tóta populatiunea valida a Muntenegrului va fi cu dens'a. Principele Nicolau însuși va fi târitu în miscare.

Totu astfelu va fi și Serbi'a unde entusiasmulu pentru insurectiune merge *crescendo*. Acum vre-o trei septamani, s'a formatu unu comitetu la Belgradu spre a dá ajutoru insurgentiloru, și în capulu acestui comitetu figuréza oficeri superiori ai armatei serbe precum d. Wlayhowitch, presedintele, D. Turemiez, Ricolier, Stratimirovich, etc. apoi tinerimea a începutu să treaca în trupe númeroase pre teatrulu luptei. Eata acum unulu dintre cei mai bogati particulari ai Serbiei, D. Krizmanic, fórméza unu regimentu cu cheltuiála sa, și mai dilele trecute, unu concertu, care s'a datu la Belgradu în profitulu insurgentiloru, s'a terminatu printr'o

scena de entusiasmu freneticu. Principele Milanu, cu tóta dascalirea ce i s'a facutu la Vien'a, va fi nevoitu probabilmente să traga sabi'a séu isi va perde corón'a. Contagiunea insurectionale nu se opreste în limitele lunei slave din Turci'a. Eata ce scrie „Pressa“, din Români'a, jurnalulu guvernamentalu:

„Traimu într'unu secolu care pôte fi numitu secolulu nationalitățiloru, și pôte ca mâine chiaru, vomu fi nevoiti să ne ocupamu cu activitate de cestiunea cea mare a cărei solutiune o aseptámu de atât'a timpu. De aceea, să fimu gât'a pentru ori-ce evenimentu, și cá să putemu respunde cu demnitate la ceea- ce ceru dela noi datorita și onórea noastră, să încetamu cu ceretele înteriore, să nu ne slabimu unii pe altii, ci să ne stringemu unii lâng'a altii și să intrunimu fortiele noastre, caci toti ne-ubimu de o potriua tîer'a și îi dorimu marirea ei.“

În fine ultimele nuvele din Orientu anunția ca Albania și Thesalia urmându esemplulu Herzegovinei, au refuzatu să platésca Portii impositulu.

Dupa câtu ni se pare suntemu dér în ajunulu unor evenimente de o însemnătate incalculabile, și cine știe deca aliantia celoru trei imperati nu va avé de rezultat unu arangementu între Prusia și Rusia în feliulu conventiunei de la Tilsitt, fara să se știe câtusi de putiena séma de Austria, totu atâtu de suparatóre în realitate pentru Prusia câtu și pentru Rusia? („Tr. Carp.“) „l' Univers“

Articululu de lege XXXII,

despre pensiunarea invetiatoriloru și crescatoriloru dela instituttele publice pentru invetiamentulu poporale și pentru pastrarea copiiloru mici, precum și despre subvențiunarea vedúvelorु și orfaniloru acelor'a.

(Urmare)

IV

Venitele casei de pensiune și de subvențiunare.

§ 27. Venitele casei de pensiune și de subvențiune le compunu:

a) contribuirile odata pentru totu de a un'a a crescatoriloru, ingrigitoriloru și invetiatoriloru, (resp. crescătoriiloru și invetiatoriiloru,) precum și a sustienitoriloru de școle;

b) contribuirile anuali ale crescatoriloru, invetiatoriloru și sustienitoriloru;

c) Venitele din acele fundatiuni publice, cari în întielesulu litereloru fundatiunali suntu destinate spre acestu scopu, și apoi și alte perceptiuni normale prin legea presente;

d) venitele dupa capitaliele donate séu legate ori testate pentru acestu scopu; în urma

e) contribuirea suplémentaria ce se va prestá în fia-care anu din cass'a statului.

§ 28. Este îndatoritu de a contribui odata pentru totu de a un'a la cass'a de pensiune resp. de subvențiune a vedúvelorु și orfaniloru:

1) Celu-ce pentru prim'a data este denumitu de invetiatoriu, (resp. ingrigitoriu,) solvesce 5% din sum'a ce i se asecura în acestu postu cá pensiune.

2. Celu-ce în decursulu servitiului seu avansedia la unu postu ce i asecura mai mare pensiune, acelu solvesce 50% din sum'a ce resulta cá diferentia între sum'a de pensiune de mai înainte și între cea mai mare de acuma.

3. Cu ocasiunea pensiunării solvesce 2% din pensiunea câștigata fiacare invetiatoriu și ingrigitoriu, resp. invetiatória și ingrigitória, care trage o pensiune din cass'a de pensiunare pentru invetiatori poporali și are muiere séu copii ce suntu îndreptatiti la ajutoriu din această cassa.

4. Solvesce 10 fl. fia-care sustienitoriu de școlá, fia corporatiune bise-

ricésca, fia comuna cetatienésca séu ori ce alta corporatiune séu si persóna sengurateca, déca se pensiunédia unu invetiatoriu dela scól'a ce o sustieniu, ori déca móre unu atare invetiatoriu in servitiulu activu si lasa dupa sene veduva séu orfani ce trebuie ajutorati.

§ 29. In decursulu intregului tempu de servitiu trebuie sa contribuie in totu anulu:

1. 2% din sum'a de pensiune asecurata pentru servitiulu de 40 de ani, séu 6 fl. — totu ingrigitoriulu, invetiatoriulu ordenariu si adjunctu, (resp. invetiatori'a);

2. fia-care invetiatoriu ordenariu dela scólele poporali superiori si cetatienesci si preste totu toti acei in dividi, a căroru pensiune se urca in 40 ani la 400 fl, solvescu 4% din acésta suma, séu 12 fl;

3. fia-cine sustiene nemedilocitu, (de-si cu ajutoriulu dela statu,) unu institutu de invetiamentu publicu pentru instructiunea poporului séu unu institutu publicu de ingrigire, — fia sustienatoriulu ori comun'a bisericésca ori cetatienésca, ori alta corporatiune séu si singuratecu, solvescu câte 11 fl. pentru fia-care adjunctu, invetiatoriu provisoriu ori ordinariu, ce are aplecati la institutu ce-lu sustiene, si chiaru si in casulu cându vre-unu postu de acestea este vacante.

§ 30. Contribuirile normate prin §§-fi 28 si 29 se aduna impreuna cu contributiunea comunale, resp. se subtragu din salariulu invetiatorescu si din competinti'a cassa bisericésca séu alta casa — se solvescu la cass'a de contributiune comunale.

§ 31. De la contributiile ce se normédia pentru cass'a de pensiune si subventiune prin §§-ii 28 si 29 se dispensedia la cererea expresa acei sustienetorii de institute de ingrigire si de scóle, (precum si invetiatorii aplecati in institutele sustienute de acesti-a), cari voru documentá, resp. se voru deobligá:

a) ca invetiatoriloru loru li s'a asecuratu pensiune si ajutoriu celu putieniu atát'a si in asiá mesura, cum aru cástigá in intielesulu §-loru 9, 15 si 19 din legea presente;

b) ca invetiatorii loru, in proportiune cu pensiunea si ajutoriulu ce voru sa-lu capete nu-su ingreunati prin contribui in mesura mai mare, decâtu cum le spune legea presente; in fine.

c) ca ei in intielesulu legii presenti voru computá toti anii de servitiu la toti acei invetiatori cari aru trece dela unu institutu publicu in institutu loru si cari in intielesulu legii presenti aru fi indreptatiti la pensiune si ajutoriu din cass'a pentru pensuni a tieriei.

Din contra apoi invetiatoriloru ce trecu la unu institutu publicu din vre-unu institutu de cele dispensate de a contribuí la cass'a de pensiune pentru invetiatori poporali — in intielesulu §-loru 6—9 din legea presente la prevederea loru din cass'a de pensiune a invetiatoriloru poporali inca li se voru computá si anii ce i-au petrecutu la vre-unu institutu din cele dispensate de a contribuí la cass'a de pensiune pentru invetiatorii poporali.

Invetiatorii ce voru trece dela vre-unu institutu de cele dispensate de a contribuí la cass'a de pensiune a tieriei suntu indetorati sa solvésca la cass'a de tíera pensiunare invetiatoriloru poporali odata pentru totu-déun'a tacs'a prescisa in §. 28, de cum-va n'au solvit'o.

Superioritátile scolari — ce dorescu cá in intielesulu acestui §. institutele loru sa fia dispensate de contribuire la cass'a de tíera pentru pensiunarea invetiatoriloru poporali a tieriei, — au sa se dechiare in acésta privintia cátra ministrulu de instructiune in scrisu si anume in restempu de patru luni dela sanctiunarea acestei legi.

Unde la intrarea in vigóre a ace-

tei legi este impreunata cu statiunea invetitorésca o pensiunare si o subventiunare veduvale si orfanale mai favoritoria decâtu ce se statoresce prin legea presenta: acolo nici de aci inainte nu se póte scári acelu favoru.

Din contra sustienetiloru de scólele respective li sta in libertate ori sa solvésca ei din midilócele loru proprie acea pensiune in intielesulu §-lui 31, ori sa participe la institutu de pensiune alu invetiatoriloru poporali, si apoi cátimea pensiunii, ce o solvescu acestu institutu sa o complete die din propriile loru medilóce pâna la sum'a ce ei au garantat'o pentru invetiatorii loru.

§ 33. Intre spelele fondului de tíera pentru pensiunarea invetiatoriloru se voru intrebuintá si cele 2% ce s'au contribuitu pan' acum din léfa invetiatoriloru comunali, in vertutea §-lui 145 din articulu de lege XXXVIII de la 1868.

§ 34. Comunele ce dela dat'a sanctiunarii acestei legi voru primi ajutoriu de statu pentru redicarea de cladiri scolare si pentru cumperarea de funduri scolari suntu detorie se solvésca in cass'a de pensiune a invetiatoriloru poporali 3% din acea suma in decursu de 15 ani dela replatirea definitiva a ajutoriulu.

§ 35. Donatiunile si legatele ce su destinate pentru subventiunarea invetiatoriloru cu indreptatire la pensiune prin legea presinte, precum si pentru subventiunarea urmasiloru acestor'a, si cari cadu sub manipularea statului — suntu de a se adauge la fondulu de pensiune alu invetiatoriloru poporali, déca donatoriulu séu testatoriulu nu a determinatu mai de aprópe scopulu loru.

§ 36. Din sum'a ce se statoresce in totu anulu in bugetulu statului pentru portfoiulu ministrului de culte si instructiune, sub rubric'a „rezerintie pentru cultur'a poporului,“ se contribuie cá adausu in cass'a de pensiune a invetiatoriloru poporali pe anii 1875, 1876 si 1877 câte cincidieci de mii fl. pre fia-care anu, dela anulu 1878 inchisive pâna la 1880 câte 100,000 fl. pe anu, ér de aici inainte câte 150,000 fl. pe fiacare anu, cari sume totu de a un'a suntu de a solví in cass'a de pensiune cu inceputulu anului.

§ 37. Din venitele incurse in intielesulu §§-loru de mai susu se creedia unu fondu de tíera pentru pensiunarea si subventiunarea invetiatoriloru.

V.

Dispusetiuni mestecate.

§ 38. Profesorii si invetiatorii, (resp. invetiatoriéle,) cu diplome dela preparandiele publice ce nu-su ale statului, dar' corespundu recerintieloru legali, precum si cei dela preparandiele publice de ingrigire ce-su recunoscutu de guvern — in intielesulu legii presenti potu se-si asecuru pensiune si ajutoriu séu subventiune viduale si orfanale la institutu de tíera pentru pensiunarea invetiatoriloru poporali, si anume in modulu urmatoriu;

a) se póte asecurá pensiune anuale de 300 séu 400 fl. dupa servitiu de 40 de ani;

b) anii se computa dela prim'a contribuire;

c) pentru pensiune au se solvésca cá tacs'a de intrare 25%, ér ca tacs'a anuale câte 8% din sum'a cea mai mare ce li se asecura cá pensiune;

d) déca respectivulu aru intreласá contribuirea in restempu de unu anu, atunci asecurarea i se considera de incetata, si sum'a contribuita remâne cá proprietate a fondului.

§ 39. Invetiatorii ordenari, crescetorii, iugrigitorii, (resp. invetiatoriéle,) cu indreptatire la pensiune, precum si profesorii dela preparandiele amentite sub §-lu 38 — potu se-si asecuru ori ei insusi, ori se li asecuru

re sustienetorii respectivi ai scóloru. — pensiune si subventiune viduale si mai mari, decâtu cele statorite prin §§-ii 9, 15 si 39, adeca preste sumele de pensiune statorite in §§-ii 9 si 39 dupa servitiu de 40 de ani potu se-si asecuru pensiune pâna la 400 fl. si ajutoriu viduale corespundietoriu acestei sume, si anume in modulu urmatoriu:

1. Plusulu de pensiune asecuratu póte se fia numai in sume rotunde de câte 100, 200, 300 séu 400 fl. ér ajutoriulu viduale de 40% din respectiv'a suma.

2. Pre lângá contribuirile normate prin §§-ii 28 si 29 respectivii suntu deobligati se solvésca odata pentru totu de a un'a 25% si pe fiacare anu câte 10% din plusulu asecuratu.

Celu-ce intrelasa solvirea in decursulu unui anu, acél'a 'si perde indreptatirea atátu la plusulu asecuratu, câtu si la sumele contribuite.

3. Celu-ce 'si asecura unu plusu, nu póte sa fia mai betránu de 55 ani.

De se va pensiuná respectivulu in decursulu a diece ani dela inceputulu solvirei pentru plusulu permis prin acestu § va sa primésca pensiunea conformu §-lui 9, dela alu 11-lea anu inse va primí 40% din plusulu asecuratu, iéra de aci incolo in fia-care anu cu câte 2% mai multu, pâna cându la alu 40-lea anu dela inceputulu supra-solvirei, va primí intregu plusulu asecuratu.

§ 40. La pensiunarea invetiatoriloru dela scólele ce nu-su de statu si necomunali — asup'r'a necesitátiéi pensiunáriéi aptece si asup'r'a indreptatirei decide sub presiedinti'a inspectorului comitatense o comisiune mista ce pre jumetate e compusa de membrii denumiti de superioritatea institutulu respectivu, iéra pre jumetate din membrii denumiti de ministrulu instructiunei. Mediculu lu denumesc ministrulu.

§ 41. Dispusetiunile legii presenti se voru esecutá treptatu in modulu urmatoriu:

1. Dintre invetiatorii cu indreptatire la pensiune in intielesulu §-lui 2 din legea presenta si cari suntu dejá aplicati in posturi la intrarea in vietia a acestei legi — numai acei invetiatori poporali suntu deobligati sa participe la institutu de statu pentru pensiunarea invetiatoriloru poporali, cari inca n'au implinitu alu 55-lea anu alu vietiei séu cari nu s'au primitu in sensulu §-lui 32.

2. Pensiunea anuale pentru acesti invetiatori si crescetorii, (resp. invetiatoriéle,) de ori ce categoria, ce suntu dejá aplicati, se fipsédia dupa 40 de ani de servitiu computabile cu 250 fl. dupa 10 ani de servitiu computabile cu 40 percente din sum'a de 250 fl. adeca cu 100 fl., (carea suma inse dela alu doilea anu cresce pre totu anulu cu câte 2%); ajutoriulu séu subventiunea pentru veduve se fipsédia cu 84 fl. iéra celu pentru orfani se statoresce in intielesulu §§-loru 18—26.

Anii de servitiu computabile conf. §-lui 8 li se numera acestor'a dela 1870 incependu, inse astu-feliu câtu de o parte pensiunea de 100 fl. a ori si cáru'a numai dela 1885 va cresce cu câte 2% pre anu, iéra de alta parte cá veduvele si orfanii remasi de cei ce aru morí dupa 1 Ian. 1876 sa primésca ajutoriulu dela 1876 dejá, déca defunctulu a servitu celu putieniu 10 ani computabili in sensulu §-lui 8.

3. Toti ingrigitorii si invetiatorii, (resp. invetiatoriéle), despre cari se amintesce in punctele 1 si 3 suntu deobligati incependu dela 1 Ian. 1875 sa respunda 5% cá tacs'a de intrare iéra 2% resp. 3% cá tacs'a anuale.

4. Invetiatorii cari constata ca in 1875 au implinitu alu 55-lea anu alu vietiei ori resp. lu implinescu, trebuie sa se dechiare in unu restempu, ce-lu va statori minist. de instructiune, ca

vréu ori nu vréu sa participe la fundulu de tíera pentru pensiunarea invetiatoriloru poporali.

Cei ce nu se voru insinuá in tempulu statoritu, ca vréu sa participe, acél'a suntu dispensati de ori ce contribuire; dara apoi nici ei, nici veduvele ori orfanii loru nu potu primí din cas'a acestui institutu de pensiune nici o escontentare, pensiune séu subventiune. Cei ce se voru dechiará, ca dorescu sa iee parte — acél'a pentru sum'a ce li se asecura cá pensiune suntu deobligati sa solvésca incependu dela 1875 odata pentru totu-déun'a 20% cá tacs'a de intrare, si apoi pre totu anulu câte 8%.

Pensiunea anuala a atátoru invetiatori se statoresce cu 100 fl. (fára inmultire:) veduvele loru capeta odata pentru totu-déun'a 100 fl., iéra orfanii loru primescu ajutoriulu ordinariu. Tempulu de servitiu asemenea se computa in intielesulu pct. 2 din acestasi §.

§ 42. Fia-care sustienetoriu de scóla, (afará de cei dispensati prin §-lu 31), este indatoratu sa solvésca dela 1 Ian. 1875 sum'a statorita de 12 fl. pentru fia-care statiune invetiatorésca ce se afla in scól'a sea si inca chiaru si in acelu casu, cându invetiatoriulu respectivu, in sensulu alinieii a patr'a din acela'si §. nici nu e membru la institutu de pensiune.

§ 43. Subventiunári din nou pentru veduve si orfani, apoi pensiunári din nou, pretinse cá necesarie si itetite prin neputinti'a de servitiu, se potu medilóci si in decursulu anului. Pensiunáriéle din nou ce se receru in urm'a ajungerei anului 65-lea alu vietiei si preste totu cele ce nu pretindu dispusetiuni urgenti se efeptuescu inse la finea anului.

§ 44. Competintiele pensiunali ale invetiatoriloru, ce au pasitu in statulu de odichna inainte de intrarea in viatia a acestei legi, suntu deobligati a le solví si in viitoriu totu ce i le-au solvit'u si pâna aci.

Cei ce de altmintre si pâna acum aru fi fostu deobligati sa se ingrigésca de pensiunarea invetiatoriloru in urm'a unoru ordinatiuni guverniali de pâna aicea, in urm'a usului, pre bacea unoru statute bisericesci ori comunali séu in poterea unui contractu privatu: acél'a suntu deobligati si in viitoriu se solvésca intréga competinti'a pensiunale tuturiloru aceloru invetiatori, cari in sensulu punctului 1. si 4. din §. 41 nu participa la institutu de tíera pentru pensiunarea invetiatoriloru poporali, iéra invetiatoriloru ce in sensulu punctului 1 si 4 din § 41 li se póte computá tempulu de servitiu la institutu de pensiune numai dela 1870 — totu ei suntu deobligati sa-li solvésca competintiele de pensiune pentru tempulu de servitiu dinainte de 1870.

Cu privire la afacerile de asta natura va luá dispusetiuni ministrulu de instructiune in intielesulu dispusetiuniloru legii presenti si cu privire la norme ce sustau in urm'a ordinatiuniloru esmise pâna aci.

§ 45. Cu privire la pensiunarea invetiatoriloru din comunele ce s'au tienutu de graniti'a militaria de mai nainte se sustieniu in vigóre si mai departe tóte dispusetiunile referitorie la pensiunarea si prevederea veduve-loru si orfaniloru, cari dispusetiuni suntu cuprinse in pré inaltulu rescriptu din 8 Iuniu 1871 pentru regularea referintieloru de dreptu ale invetiatoriloru, si care rescriptu s'a lasatu in vigóre si prin §-lu 2 alu articulu de lege XXVII: 1873, — iéra ministrulu de instructiune este impoternicitu, încátu se póte dispusetiunile rescriptului amentitu sa le aduca in consonantia cu dispusetiunile legii presenti astfeliu, câtu invetiatorii dela scólele din fost'a granitia militaria nici de câtu se nu fia scurtati in pretensiunile loru asecurate.

§ 46. Ministrulu de instructiune

va prezentă legislativei în fie-care anu unu conspectu cu privire la afacerile fondului de pensiune, în care conspectu se va arăta bilanțul anului din urma și starea cassei pensiunale, precum și numărul, registrul numelor și timpul pensiunării celor pensiunati și subvenționați.

Câte unu esemplariu din acestu conspectu se va trameta autoritatilor superiori dela institutele, cari participa la fondulu de tiera pentru pensiunarea invetiatorilor.

§ 47. Prin sancționarea acestei legi se scot din vigoare §§-ii 145 și 146 din articolul de lege XXXVIII: 1868, precum și în toate ordinațiunile de pan' aci ale regimului cu privire la pensiunarea invetiatorilor, încâtu adeca acestea nu se sustien în vigoare și prin legea presente.

§ 48. Cu esecutarea acestei legi suntu incredintiați ministrulu de instructiune și cultu și celu de finantie. „Albin'a“.

Sabiu 16 Augustu.

Dle Redactoru! Nu va fi de prisos a face cunoscutu publicului cuventarea dlui inv. din Salisce I. Pop'a de care se facu putiena amintire în nrulu 65 alu pretiuitului organu român, fără fanfaronade; deci după parerea mea că sa fimu crutiatori și cu spatiulu este de lipsa celu putienu părțile urmatore a fi cunoscute în publicu:

Venindu acum a vorbi întru adeveru despre însemnatatea conferințelor, respective a cursurilor suplimentari, trebuie sa recunoștem, ca de-si acest'a a înlocuitu conferința, care după cum scimu dură două până în trei zile, dară acest'a vedemu ca au duratu 14 zile, totuși și acestu tempu ce-va mai îndelungatu încă nu satisface pre deplinu recerintelor și postulatelor presinte, despre cari credu a ne fi convinsu cu totii în decurgerea acestoru putiene, dară scumpe zile, și de ne-amu straduitu credu după parerea mea a satisface după putința chiamarei noastre, dicu a ne însuși unele cunoscintie în obiectele prescise pentru acestu cursu, care apoi presupunendu-le de însusite sa le pastrăm și sa le ducemu cu noi, spre ale implantă de nou în pamentu fructiferu, adeca în inimile fragedului tineretu alu nostru, concreditu noua spre crescere și cultivare, ba nu numai teneretului ci întregu poporului nostru român, căci după cum scimu ace-lă încă are lipsa și astépta dela noi invetiatura și luminare; și deca sporiulu nostru facutu la acestu cursu suplimentariu la începutu l'amu asemená cu unu firu de mustariu, cu unu graunțu, totuși sa nu desperăm, ca precum scimu, ca din unu graunțu, din unu sambure micu cresce și devólta unu pomu mare, care aduce frupte multiamitorie, asiá putemu nutri și noi dloru și fratiloru cea mai via speranția, ca sporiulu nostru, cătu de micu la parere, dară bine întrebuințiatu va avea rezultatele cele mai multiamitorie, pentru noi, pentru cei concrediti nouri, pentru poporulu nostru român, pre urma și pentru acei, cari ne dicu noua: „Mergeti și invetiati, séu cu cuvintele s. scripturi“ lucrati vi'a Domnului. De aceea dloru și fratiloru dati-mi voia a ve atrage atentiunea asupr'a acelor lucruri, cari le-amu desbatutu și chiarificatu în decursulu siedintelor noastre, cu deosebire ve atragu atentiunea asupr'a unui și mai importantu obiectu, care este: „principiele sustienerei disciplinei scolare, unde între altele multe anu staveritu aceea, că invetiatoriulu sa fia în fapta modelu viu pentru toate câte spune și arata elevilor sei, sa poséda autoritatea adeverata sa și-o pastredie acest'a sa nu spuna un'a, și în fapta sa dovedésca ce-va cu totul contrariu, căci altcum mai multu au stri-

catu, decâtu an edificatu, despre care dovedesce proverbiulu recunoscutu de toti pedagogii însemnati, ca „Verba movent, exempla trahunt“ care după parerea mea și credu și a domniloru vóstre nu însemna altu ce-va decâtu ca invetiatur'a fără fapte este neproductiva, remane fără rezultatulu doritu; mai departe documentandu acestu adeveru și cu cuvintele s. scripturi: „dragostea nearatata în fapta nici unu folosu nu aduce“.

De aceea fratiloru și domniloru invetiatori sa ne straduim într'atât'a ce e bunu a ne însuși, sa fimu oglinda vie celor mici și mari, teneri și betráni, premergendu ori-cárei invetiaturi din parte-ne câte unu esemplu câte o fapta buna. Ceea ce invetiánu pre altii sa faca, mai întâiu sa fimu facutu noi, după invetiatur'a dragostei „ce tie nu-ti place, altui'a nu face“ căci la din contra ni s'aru puté obiectioná cu cuvintele: „doftorule vindeca-te mai întâiu pre tine, și apoi pre altii.“

Dloru și fratiloru! eu asiá credu, ca din cele putiene până aci espuse, fia-care dintre noi poté cunósce chiamarea unuí invetiatoriu, un'a dintre cele mai grele chiamări, adeverita prin proverbiulu vechiu recunoscutu, care dice: Quem dii oderunt, pedagogum fecerunt“ dară pre câtu esle de grea pre atâtu de onorifica, căci noi suntemu acei factori ai societáției omnesce, dela cari aterna fericirea séu nefericirea unui poporu, după dis'a marelui dascalu românu Tichindealu care le-au disu, dati-mi scóla, și voiu creá natiunei mele unu viitoriu ferice.

Noua ne este incredintiatu din partea statului, din partea bisericeii, și din partea natiunei tesaurulu celu mai pretiosu, formarea de cetateni buni, crestini buni și barbati bine simțitori natiunei nóstre.

Deci dară domniloru și fratiloru! recunoscendu folosulu celu mare alu conferințelor, respective alu cursurilor suplimentarie introduse pentru ulteriór'a d-vóstra dezvoltare, nu potu încheiá fără a nu aduce din profundulu inimei mele și credu a tuturoru, cele mai ferbinti multiamiri, mai întâiu către neunitatulu nostru Andreiu celu mare, că primului intrducătoriu alu acestei institutiuni rostindu-i din adenculu inimei mele, o eterna amintire, pentru care s'au seversitu și astadi în biserica noastră de aici unu parastasu, după aceea Pré Ven. Consist. archid. pastrandu acele simțiminte ale defunctului, continuandu realizarea acestei idei prin facerea propunerei la sinod. archid. tienutu în an. 1874, de care fu acceptata și ierási din partea aceluiași Pré Ven. Consist. pusa în lucrare și astadi implinita, care pre lângă aceeași s'au ingritu după putința și giurstári și de subsistința invetiatorilor participatori, oferindu-le chiaru și locuinta gratuita în institutul Andreianu; mai departe esprimu în numele fratiloru invetiatori cele mai cordiale multiamiri, Reverend. domnu protopresviteru și presiedinte alu cursului nostru, pentru bunavointia și spriginirea noastră, necrutiandu nici o ostenéla de a luá parte la siedintele noastre și prin cunoscintiele și esperintiele domniei seles, dandu-ne povetie parintiesci și deslusiri în casari de lipsa. După aceea multiamim pre stimatului nostru conducatoriu Dimitriu Cuntianu pentru intielépt'a conducere, precum și dlui profesoru de agronomia Dim. Comsi'a pentru bunatatea ce avú fatia de noi, a ne instruí din cunoscintiele cele mai folositorie din agronomia, în fine tuturoru acelor'a, care mai multu séu mai putienu au ayutu bunavointia a întreveni cu sfaturile și povetiele parintiesci rostindu-le din parte-mi unu întreit: „sa traiesca“.

Varietáti.

** (Multiamita publica.) P. T. d. d. invetiatori cari au binevoitu a participá la cursulu supletoriu invetiatorescu decursu sub conducerea mea din 1—17 Aug. c. v. în Sighisiór'a, — pentru onesitatea, bun'a întielegere și sucursulu recerutu, — asemenea tuturoru p. t. domniloru ascultatori și óspeti — amu onóre prin acest'a a le aduce cordiala și sincer'a mi multiamita.

Alu tuturoru pre cari i privesce ecést'a sum deobligatu și binevoitoriu

Sighisiór'a 20 Augustu 1875 v.

Demitriu V. Moldovanu,
preolu-cooperatore și invet. prim.
în Sighisiór'a

** P. T. prenumeranti ai manualului de agricultur'a practica de G. Vintila suntu rogati a avé putiena indulgentia, relativa la continuarea lui, care va urmá într'unu diariu natiunalu óre-care, ceea ce se va face cunoscutu la tempulu seu. Acest'a din lips'a speselor.

Trei brosiuri, cele tiparite până acum costau la olalta 1 fl. 20 cr.

Totu odata primésca on. publicu multiamita pentru caldurós'a imbratsiare a cursului de gradinaritu și de economi'a casei. Editiunea II se va pune câtu mai curendu sub tipariu, inse în volumu mai micu și va costá numai 50 cr. iéra pentru prenumeranti 40 cr. va fi acomodata usului scolare. Dela 10 esemplare unulu rabatu. A se adresá la G. Vintila, for. arch. în Blasiu.*

*) Suntu rogare toate celelalte diuarie natiunale, a primí între varietáti acestu avisu.

Nr. 2462—1875.

Escriere de concursu.

Pentru trei stipendiú din fundatiunea fericitului Ioanu Gavrilu Vajd'a de Soosmezó (Glodu) fostulu casariu de banca la cass'a regia principale din Sabiu și a sociei lui Elisabet'a n. Fuleovicu, și adeca dóne de câte 60 fl. v. a. usuat de gimnasistii Emiliu Vajd'a și Dionisiu Hossu pentru nelegitimarea despre progresulu facutu în studie în anulu scolicu espiratu pre terminulu prefiptu, dechiarate de vacante, iéra alu treile de 50 fl. v. a. usuatu de preparandulu absolutu Vasiliu Vajd'a devenitu vacantu, prin acest'a se escrie concursu până la 25 Septembre a. c. st. n.

Competitori la aceste stipendie în cererile loru concursuali voru avé de a documentá:

- a) ca frecuentéza vre-o scóla publica reale, gimnasiale, academica, séu universitate ori politehnica cá ascultatori ordinari.
- b) ca au purtare morale buna, ca au facutu progresu bunu în studie și ca suntu románi de natiunalitate.
- c) ca suntu consangeni cu piulu fundatoriu séu ca socii acestuia.

La casu, cându din familiile fundatoriloru nu s'aru aflá competitori calificati, stipendiale se voru conferi la teneri románi, cari voru puté se documenteze:

1. Ca frecuentéza vre o scóla publica reale, gimnasiale, academica, universitate séu politehnica cá ascultatori ordinari.
 2. Ca au purtare morale buna, ca au facutu progresulu celu mai eminentu în studie preste totu, ca suntu románi de natiunalitate și ca într'adeveru suntu seraci și lipsiti de midilóce de întretinere. —
- Cererile concursuali astfelu ajustate voru fi a se substerne până la terminulu prefiptu la subsemnatulu Consistoriu metropolitanu, arétându de un'a data concurentii ca la ce institutu de invetiamentu voiescu a-si continuá studiile în anulu scolicu venitoriu 1875/6.

Datu Blasiu din siedinti'a consistoriale tienuta la 9/21 Augustu 1875.

Consistoriulu metropolitanu
gr. cat. de Alb'a-Iul'ia și
Fagarasiu.

(3—3)

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clas'a a III din Rotbavu, în protopresbiter-

ratulu alu II-le alu Brasiovului în sensulu ordinațiunei consistoriale dto 21 Iuliu a. c. Nr. 2126 prin acest'a se escrie alu doilea concursu până Dumineca în 7 Sept. a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

1. Cas'a parochiala cu realitátele necesari, și o gradina mica.

2. 11 jugeri aratura, și 1½ jugeri fenatiu.

3. Dela 115 familii câte 1 fl. 40 xr. și în fine veniturile stolari usitate.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia, au a si adresá concursese loru până la terminulu prefiptu la subscrisulu.

Brasiovu în 6 Augustu 1875.

În contielegere cu comitetulu parochialu

Ioanu Petricu,
protopopu.

(3—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu la scóla confesionale gr. or. din Rapoldu mare afiliata cu Rapoldu micu, ambe în protopresbiteratu Ioagiului I, se escrie concursu cu terminu până la 1 Sept. st. v. a. c. Emolumentele suntu:

1. Cuartiru naturalu în localitatea scólei cu gradina de legumi.

2. Salariu anuale 240 fl. v. a. din care 160 fl. se voru radicá din fondulu scolaru alu Rapoldului mare, iéra 80 fl. din comun'a Rapoldu micu prin repartitiune, și 3 org. II lemne de focu.

Petițiunile instruate în sensulu statut. org. și adresate către subscrisulu.

Hondolu 1 Augustu 1875.

În contielegere cu comitetulu scolaru.

Basiliu Piposiu,
protopopu.

(3—3)

Nr. 140|1875.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunilor invetiatoresci devenite vacante la scólele confesionali gr. or. din mai josu semnatele comune se deschide concursu până în 13 Septembre 1875 st. v. — Cei ce dorescu a ocupá vr'un'a din aceste statiuni se bine voiesca a si asterne concursese sele subsemnatulu oficiu ppresbiteralu până la terminulu indicatu, și a tienea într'o Dumineca séu serbatóre stran'a în biserica comunei, unde voiesce a competá.

1. Poian'a, statiunea a dóu'a cu salariu de 300 fl. v. a.

2. Oen'a super. dóne statiuni, un'a a invetiatoriulu primariu cu 200 fl. v. a. iéra a dóu'a a invetiatoriulu adjunctu cu 105 fl. cu prospectu de a sé radicá la 150 fl. v. a.

3. Ludosiu, un'a statiune cu 200 fl. v. a.

4. Mercurea, un'a cu 150 fl. v. a. și 4 orgii lemne de focu din care sa se incaldiesca și scóla. —

5. Apoldu inf. un'a cu 100 v. a.

Mercurea în 13 Augustu 1875.

Oficiulu ppresbiteralu gr. or. alu Mercurei.

(3—3)

Edictu.

Aronu Ioanu Lungociu din sub comun'a branén'a Fundat'a care aprópe patru ani de zile a parasitu cu necredintia pre legiuít'a sea socia An'a Dimitrie Drug'a totu de acolo pribegindu în lume necunoscutu se citéza prin acest'a în terminu de unu anu de zile dela datulu de fatia a se presentá cu atâtu mai siguru inaintea scaunulu protopopescu alu Branului, căci la din contra procesulu divortiale incaminatu de socia sea, se va decide si în absentia lui în sensulu ss. canóne bisericesci.

Scaunulu protopopescu alu Branului
Zernesti în 20 Iuliu 1875.

Ioanu Comsi'a

(3—3)

adm. ppescu.

Fenu de vendutu.

În comitatulu Hunedórei 2 óre dela Dev'a departare în comun'a Hondolu se afla fenu multu și bunu de vendutu într'o livade mare ingradita, în care se afla și o casa. Pentru iernarea oiloru loculu este fórtu potrivitu. Camperatorii au a se adresá la proprietariulu, domnulu Lazaru Piposiu în Zalatin'a.

(2—4)